

Hautaustoimen ohjeita, Ranuan seurakunnan haltijatietojen keräys ja kuulutusmenettelyt

Kirkkolain uudistus, hautaoikeus ja hautaoikeuden haltija

Uusi kirkkolaki (KL) 652/2023 astuu voimaan 1.7.2023. Tähän on päivitetty uuden kirkkolain mukaiset tiedot ja pykälät. Suuria muutoksia hautaustoimeen liittyen ei uudessa kirkkolaisissa ole. Yhtenä muutoksena on uudessa kirkkolaisissa avopuolisolla hautaustoimeen liittyen samat oikeudet kuin aviopuolisolla tai leskellä (KL 652/2023 luku 3 37 §).

Kirkkolain (KL luku 3 29 §) ja hautaustoimilain (457/2003 luku 2 4 §) mukaan seurakunnalla on velvollisuus osoittaa hautasija vainajalle sen mukaan, mitä kirkkolaisissa säädetään ja jonka kotikunta on kotikuntalaisissa (201/1994) kuolinhetkellä seurakunnan alueella. Seurakunta luovuttaa hautaoikeuden kuolemantapauksen yhteydessä ja samalla hautaoikeus voidaan luovuttaa myös vainajan omaisille. Hautaoikeuden haltija voi luovuttaa hautaoikeuden vain seurakunnalle.

Hautaoikeus luovutetaan enintään 50 vuoden määräajaksi (KL luku 3 30 §) ja se lakkaa ilman irtisanomista. Määräaika lasketaan hautauksen jälkeisen kalenterivuoden alusta ja se päättyy aikaisintaan sen kalenterivuoden lopussa, jolloin viimeisestä hautauksesta on kulunut vähintään 15 vuotta, muttei ennen kuin hautaa voidaan uudelleen käyttää. Käytännössä hautaoikeus arkkuhaudoilla päättyy aikaisintaan 25 vuoden määräajan jälkeen, mikä on sama kuin arkkuhaudan koskemattomuusaika. Hautaoikeuden hallinta-aikaa voidaan hautaoikeuden haltijan hakemuksesta jatkaa, mikä käytännössä tarkoittaa haudan jatkolunastusta.

Hautaoikeuden haltija ja hautausjärjestys

Hautaoikeuden haltija edustaa niitä, joita hautaan voidaan haudata ja käyttää puhevaltaa hautaa koskevissa asioissa (KL luku 3 31 §). Hautaa luovutettaessa sovitaan hautaoikeuden haltijasta. Jos sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudanluovutuksesta tai jos sopimusta ei voida olosuhteiden muutoksen vuoksi noudattaa, haltijaksi tulee vainajan leski ja jos leskeä ei ole ensimmäiseksi haudatun vainajan lähimmät perilliset, jotka valitsevat hautaoikeuden haltijan ja ilmoittavat siitä seurakunnalle.

Hautaa luovutettaessa sovitaan siitä, keitä hautaan voidaan haudata (KL 3 luku 32 §). Jos sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudan luovutuksesta, hautaan voidaan haudata ensisijaisesti vainaja, jota varten hauta on luovutettu ja tämän puoliso sekä lisäksi kuolemantapauksen mukaisessa järjestyksessä suoraan etenevässä tai takanevassa polvessa oleva sukulainen tai tämän puoliso. Mikäli em. ei ole, voidaan hautaan haudata vainaja sisarus tai heidän lapsensa ja kaikkien em. henkilöiden, adoptio- ja kasvatuslapset sekä näiden puoliset.

Haudan hoito

Haudan hoito kuuluu haudanhaltijalle (KL luku 3 33 §). Ranuan seurakunta ei usean muun seurakunnan tavoin tarjoa haudanhoitopalveluita, vaan ko. palvelut ovat ulkoistettu. Mikäli haltija ei halua tai pysty itse hautaa hoitamaan, voi haudanhoitopalvelun tilata kirkonkylän hautausmaalle Ranuan 4H:lta ja sivukylien hautausmaille niiden kesätyöntekijöiltä.

Hautaustoimen maksut, hautojen hallinta-ajan jatko tai siirto uudelle haltijalle

Hautasijasta ja hautaamiseen liittyvistä palveluissa perittävien maksujen määrittämisessä on huomioitava seurakunnalle palvelun tuottamisesta aiheutuneet kustannukset (KL luku 3 36 § ja Hautaustoimilaki 6 §). Kirkkovaltuusto päättää hautaustoimen maksuista. Kirkkohallituksen suosituksen mukaisesti seurakunnan tulisi kattaa hautaustoimen kokonaiskustannuksista 20-25 % hautaustoimen asiakasmaksuilla. Lisäksi hautaustointa rahoitetaan valtion rahoituksella, mutta kirkollisverotuloja siihen ei tulisi käyttää. Ranuan seurakunnalla asiakasmaksujen osuus ennen haudan hallinnan päättymisen vuoksi tehtyjä kuulutusmenettelyä vuosina 2021 ja 2022 on ollut selkeästi alhaisempi, mutta kuulutusmenettelyiden myötä niitä on saatu nostettua lähemmäksi tavoitetta.

Maksujen (hautaustoimilaki luku 2 6 §) tulee olla samat kaikille, joilla on oikeus tulla haudatuksi seurakunnan hautausmaalle. Käytännössä se tarkoittaa, että oman paikkakunnan vainajille ovat maksut samat. Sen sijaan ulkopaikkakuntalaisilla ei samaa oikeutta ole. Seurakunnat pääsääntöisesti antavat hautasijoja myös ulkopaikkakuntalaisille, mutta maksut ovat tällöin yleensä korkeammat. Ranuan seurakunnan kirkkovaltuuston 4/2019 42 § hyväksymästä ja voimassa olevasta hinnastosta poiketen haudan hallinnan jatkoajan lunastuksessa sovelletaan ulkopaikkakuntalaisille samaa hinnastoa kuin paikkakuntalaisille. Hautapaikkamaksut peritään sen mukaan, onko kyseessä arkku- vai urna-alue. Sirottelualueelta ei Ranualla peritä hautapaikkamaksua.

Hautaustoimilaki velvoittaa seurakuntia seuraamaan hautojen hallinta-aikoja. Hautaoikeuden haltijalle tai jos haltijaa ei ole, sille, jolla on oikeus tulla haudatuksi hautaan, on mahdollisuus jatko lunastaa hautaan hallinta-aikaa. Tämänhetkisen kirkkovaltuuston vahvistaman hinnaston mukaan 25 vuoden jatko aika on hautasijalle 90 € tai 5 €/vuosi. Saman suvun hallinnassa voi olla useita eri hautasijoja samassa sukuhaudassa ja niillä voi olla keskenään eri haudanhaltijat. Mikäli haudan hallinta-aika on päättynyt tai haltija on kuollut, on hauta siirtynyt seurakunnan hallintaan. Haltijan kuoleman jälkeen omaisten tulee olla seurakuntaan yhteydessä uuden haltijan nimeämiseksi ja tällöin mahdollisesti jäljellä oleva hallinta-aika siirtyy uudelle haltijalle. Hallinta-aikaa jatkettaessa tai haltijan kuollessa täytetään lomake hautaoikeuden siirto seurakunnalta uudelle haltijalle / jatkoajan lunastus.

Haltijatietojen kerääminen ja kuulutusmenettelyt haudan hallinta-ajan jatkamiseksi

Koska Ranuan seurakunnassa ei ole vuosien saatossa kiinnitetty riittävästi huomioita siihen, että hautausten yhteydessä olisi pyydetty omaisia antamaan haudanhaltijan nimi- ja yhteystiedot, on seurakunnan hautarekisterissä edelleen puutteita, vaikka vuonna 2021 aloitetun haltijatietojen keräämisen sekä vuosien 2021-2022 kirkonkylän ja Saukkojärven hautausmaan kuulutusmenettelyiden vuoksi tilanne on selkeästi parantunut. Jos yhteystietoja haltijasta ei ole tai haltija on kuollut, ei seurakunta voi olla suoraan yhteydessä haudanhaltijaan, jolloin se joutuu hautaoikeuden päättyessä tekemään kuulutusmenettelyn hautausmaalla, jotta omaiset osaavat olla yhteydessä seurakuntaan hallinta-ajan jatkamiseksi. Mikäli haltijan tiedot ovat seurakunnalla, voi seurakunta olla yhteydessä suoraan haltijaan ilman kuulutusmenettelyä asian hoitamiseksi. Kuulutusmenettelyssä haudalle laitetaan valkea kuulutusmerkki, jossa pyydetään ottamaan yhteyttä seurakuntaan jatkolunastuksesta kuluvan vuoden syyskuun loppuun mennessä.

Seurakunta pyytää omaisia ilmoittamaan hautaustoimilomakkeilla kullekin hautasijalle haudanhaltijan nimi- ja yhteystiedot, jotta seurakunta saa hautarekisteriin tarvittavat tiedot päivitettyä olipa kyseessä hauta, jossa on hallinta-aikaa jäljellä tai hauta, jonka hallinta-aika on jo päättynyt, mutta sitä halutaan jatkaa edelleen. Mikäli haltija haluaa siirtää haudan hallinnan toiselle henkilölle, on haltijan se ensin luovutettava seurakunnalle ja sen jälkeen seurakunta luovuttaa sen uudelle haltijalle, joihin on molempiin omat lomakkeensa. Myös mahdollisista hautojen luovutuksista olipa kyseessä tyhjiä hautapaikkojen tai jo haudattujen paikkojen, on tärkeää haltijan tai omaisten täyttää niistä lomake ja palauttaa se seurakuntaan, jolloin omaisten velvollisuudet ja oikeudet hautaan päättyvät ja seurakunta saa ne pian hallintaansa.

Kuulutusmenettelyillä on kaksi tärkeää merkitystä seurakunnan kannalta. Hautaustoimen maksujen keräämisen lisäksi on seurakunnalle tärkeää saada hallintaansa hautoja, joiden hallinta-aikaa omaiset eivät halua jatkaa tai eivät tarvitse, sillä seurakunnan tulee huolehtia hautapaikkojen riittävydestä. Tällöin niitä voidaan tulevaisuudessa antaa toisten sukujen hautapaikoiksi. Ensisijaisesti seurakunta antaa sille palautuneista tai luovutetuista haudoista tyhjiä hautapaikkoja. Tulevaisuudessa tyhjiä hautojen vähentyessä, jouduttanee antamaan myös jo haudattujen vainajien paikkoja, mutta siihen on vielä pitkä aika.

Erityisesti seurakunnalle siirtyneiden tyhjiä hautapaikkojen ansiosta uusien hauta-alueiden rakentamista voidaan siirtää eteenpäin. Kirkonkylän hautausmaalla on seurakunnan hallinnassa olevien hautaamattomien hautojen lukumäärä vähentynyt siten, että uusien hauta-alueiden rakentamiseen on ryhdyttävä jo lähitulevaisuudessa, viimeistään vuonna 2025. Kun kuulutusmenettelyssä saadaan kerättyä kohtuullisen pieniä hautaustoimen maksuja jatkolunastuksista hyvin laajalta joukolta omaisia, voidaan uusien

hautapaikkojen maksut pitää edelleen alhaisella tasolla, kun muutoin niitä jouduttaisiin lähitulevaisuudessa nostamaan huomattavan paljon.

Kuluvana vuonna jatketaan hallinta-ajan päättymiseen liittyvää kuulusmenettelyä seuraavalla kirkonkylän hautausmaan alueella ja tehdään se koko Simojärven hautausmaalla. Tavoitteena on saada haudan hallinta-ajan päättymisestä kertovat kuulusmerkit heinäkuun alkuun mennessä haudoille, joiden hallinta-aika on päättynyt, ja ne poistetaan lokakuussa seurakunnan toimesta. Merkkejä ei saa poistaa haudoilta ja vaikka merkin poistaisi tai siirtäisi, ei se estä kuulusmenettelyä, sillä haudoista, joita menettely koskee, on seurakunnan kotisivuilla ja ko. hautausmaan ilmoitustauluilla listat, joilla ovat ko. hautojen osasto-, rivi- ja paikkatiedot. Mikäli omaiset eivät reagoi kuulusmenettelyyn, jäävät ko. haudat seurakunnan hallintaan.

Kuulusalueet kirkonkylän hautausmaalla 2023

Hautaustoimen lomakkeet

Ranuan seurakunnalla hautaustoimen lomakkeita täyttö- ja palautusohjeineen on kolmenlaisia: 1. hautaoikeuden siirto seurakunnalta uudelle haltijalle / jatkoajan lunastus, 2. hautaoikeuden haltijan nimeäminen (käytetään vain uusiin hautapaikkoihin tehtyjen haustausten yhteydessä) ja 3. hautapaikan luovutus. Lomakkeita saa kirkkoherranvirastosta, seurakunnan kotisivuilta hautausmaat välilehdeltä tai seurakunnan hautausmaiden ilmoitustaulun tai aidan läheisyydessä olevista postilaatikoista. Lomakkeet tulee täyttää huolella ja kirjata mm. muiden hautaoikeuden omaavien suostumuksesta tiedot. On ymmärrettävää, että suvun ollessa laaja, ei suostumusta kaikilta saada, mutta jos edes lähimmiltä elossa olevilta se saadaan, on se riittävä tieto merkittäväksi lomakkeelle.

On tärkeää, että hautaoikeuden omaavat sopivat asiasta etukäteen ja tietävät, kuinka monta hautasijaa haltijalla on hallinnassaan, mihin paikoista voidaan haudata ja millä tavoin (arkussa, uurnassa tai tuhkana) ja kuka on haudan haltija. Kun asioista on sovittu etukäteen, vältetään myöhemmiltä epäselvyyksiltä tai siltä, että joku pahoittaa mielensä, kun hänelle ei asiasta ole kerrottu. Tällöin myös haltijan saadessa kutsun taivaankotiin, osaavat omaiset valita uuden haltijan ja ilmoittaa asiasta seurakunnalle. Seurakunnalta saa lisätietoja mm. sukuhautojen hautasijojen määrästä, millä tavoin niihin voidaan haudata, tarkemmat hautojen osasto- ja paikkatiedot jne.

Päälle hautaus

Haltija tai omaiset päättävät, tehdäänkö jollekin heidän hallinnassaan olevaan hautaan päälle hautaus vai ei, edellyttäen että päälle hautaus on mahdollista. Kahden arkun välinen aika päälle hautauksessa on arkkuhaudan koskemattomuusajan verran eli vähintään 25 vuotta, mutta uurnia tai tuhkaa voidaan haudata riippumatta siitä, milloin edellinen hautaus on tehty. Arkkualueella aiemmin haudatun uurnan päälle voidaan tehdä arkkuhautaus ilman tiettyä määräaika. Ranualla arkkuhautaan voidaan arkun lisäksi haudata kuusi uurnaa. Seurakunnalla on arkkuhautojen lisäksi uurnahauta-alueet kaikilla hautausmaillaan ja kirkonkylällä on myös tuhkan sirottelualue, jolle haudataan pelkkää tuhkaa ilman uurnaa.

Lisätietoja hautaustoimesta ja hautaustoimen lomakkeista seurakunnan kotisivuilta www.ranuanseurakunta.fi, hautausmaat välilehdeltä ja kunkin hautausmaan omalta välilehdeltä tai taloustoimistosta Kati Hannulalta 050 304 1161, kati.hannula@evl.fi.